

**KANTON SARAJEVO**

***Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade***

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM**

**OSNOVNA ŠKOLA**

***Predmet: GRAĐANSKO OBRAZOVANJE***

***Sarajevo, avgust 2016. Godine***

*Na osnovu člana 70. Zakona o organizaciji uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj.35/5), u skladu sa čl. 25 i 26. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 10/04, 21/06, 26/08, 31/11, 15/13 i 1/16) i čl. 35. i 36. Zakona o srednjem obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 23/10 i 1/16), ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo je imenovao Komisiju za izmjenu nastavnih programa za osnovnu i srednju školu iz predmeta GRAĐANSKO OBRAZOVANJE*

**Stručni aktiv/Komisija za izradu Nastavnog plana i programa za gimnazije, srednje stručne škole i osnovne škole Kantona Sarajevo:**

**Mr. sci. Sedžida Hadžić, predsjednik, Treća gimnazija**

**Dr. Mirsad Cvrk, član, „OŠ Isak Samokovlija“**

**Igor Smiljanić, prof. član, Srednja medicinska škola**

**Prof. dr. Salih Fočo, član, Filozofski fakultet**

**Mirsada Lukač, prof. OŠ „Mehmed- beg Kapetanović Ljubušak“**

## **SADRŽAJ**

*Str.*

<b>1. CILJEVI I ZADACI</b>	<b>4-5</b>
<b>2. TEMATSKE CJELINE</b>	<b>5-6</b>
<b>3. DIDAKTIČKO-METODIČKA UPUTA ZA REALIZACIJU PROGRAMA</b>	<b>6-7</b>
<b>4. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA ZA REALIZACIJU PROGRAMA</b>	<b>7</b>

**OSNOVNA ŠKOLA**  
**GRAĐANSKO OBRAZOVANJE**  
**DEVETI RAZRED**

**1 čas sedmično, 34 časa godišnje**

**CILJ**

Građansko obrazovanje polazi od znanja o demokratiji i vodi ka razvoju vještina, vrijednosti i stavova koje treba da budu most od znanja do ponašanja. Kroz obrazovanje za demokratiju i ljudska prava učenici će:

- usvojiti znanja i informacije o svojim pravima, odgovornostima, mogućnostima i načinu djelovanja u zajednici;
- razviti sposobnosti za uočavanje društvenih problema i njihovo rješavanje kroz saradnju;
- razviti motivaciju da novostečena znanja i vještine osim u školi koriste i u životu.

Uz razvoj određenih pozitivnih crta ličnog karaktera građansko obrazovanje podrazumijeva i razvijanje crta tzv. „javnog” ili „društvenog karaktera” bez kojeg ne može postojati građanin kao temelj za izgradnju demokratskog društva. Mnoge od tih osobina mogu se svesti pod ono što se još iz antičkih vremena naziva „građanska vrlina” a što ujedno predstavljaju odgojne ciljeve i ishode predmeta.

**ZADACI**

Utemeljiti univerzalne vrijednosti demokratije i ljudskih prava na kojima se zasniva napredno društvo. Kroz predmet se nastoje unaprijediti znanja i vještine učenika koji se odnose na slijedeće:

- Upoznavanje i usvajanje univerzalnih vrijednosti čovječanstva koja garantuju jednaka prava i ljudsko dostojanstvo svim ljudima bez obzira na razlike i na taj način povećati razumijevanje demokratije i njenih osnovnih principa kod učenika.
- Povezati vrijednosti demokratskog društva sa principima koji su utemeljeni u osnovna pravila u kući, školi, bližoj okolini, zajednici.
- Objasniti svrhu i potrebu za autoritetom, pravdom, odgovornosti i privatnosti

- Razumjeti karakteristike dobrih pravila kao i to ko su ljudi u zajednici koji donose pravila
- Gajiti toleranciju i uvažavanje različitosti kroz rad i različitost potreba
- Razvijati vještine aktivnog učešća u razredu i pri donošenju odluka i dati jednaku priliku svim učenicima da utiču na zajedničke odluke
- Povećati kod učenika upotrebu demokratskih procedura pri rješavanju konflikata

Uz usvajanje teorijskih znanja i razvoj vještina cilj nastavnog predmeta je promovirati slijedeće vrijednosti:

- Nepovredivost ljudskog života
- Lične slobode i poštenje
- Prihvatanje odgovornosti
- Jednakost vrijednosti i prava svih ljudi
- Spolna ravnopravnost
- Pravda, pravednost (fer postupanje uz korištenje demokratskih principa)
- Solidarnost sa onima koji su na bilo koji način nemoćni i ranjivi ili u manjini, te stoga treba razvijati potrebu da se njihova prava zaštite.

## **TEMATSKE CJELINE**

### **I AUTORITET (4)**

- Uvod u demokratiju
- Zašto nam je potreban autoritet?.....razlika između moći i autoriteta
- Gdje nalazimo autoritet i kako se on opravdava?
- Kako treba birati ljude na poziciju autoriteta?

### **II ODGOVORNOST (5)**

- Kako biste vi birali na poziciju autoriteta?
- Šta je odgovornost?
- Koji su neki od izvora odgovornosti?
- Koje su neke od posljedica preuzete odgovornosti?
- Odgovornosti koje uključuju različita zanimanja

### **III GRAĐANIN I VLAST (5)**

- Zašto nam je potrebna vlast?
- Šta je USTAV,a šta USTAVNA VLAST?
- Kako građani mogu učestvovati u vlasti?
- Koje odluke ćemo donositi kao građani?
- Prava i obaveze koje proizilaze iz statusa državljanin BiH?
- Oblici vladavine

### **IV PROJEKT GRAĐANIN (8)**

- Objašnjenje programa „Projekt Građanin“.....uvod,cilj projekta i način rada
- Razmatranje mogućih problema za rad na Projektu Građanin
- Rad na izradi razrednog portfolija

## **V PRAVDA (2)**

- Distributivna, korektivna i proceduralna pravda
- Pravda i propisi

## **VI PRIVATNOST (4)**

- Šta je privatnost i koje su posljedice?
- Zašto se razlikuju ponašanja ljudi kada je u pitanju privatnost?
- Zašto ljudi imaju različita mišljenja?
- Koje su moguće posljedice privatnosti?

## **ISHODI UČENJA**

- spremnost na saradnju, kompromis i mirno rješavanje sukoba;
- sposobnost za rad u timu;
- skepticizam u odnosu na pretjerana obećanja političara;
- preuzimanje odgovornosti za vlastite postupke;
- poštivanje zakonitosti i pravednosti;
- poštivanje tuđeg mišljenja i različitosti;
- tolerancija;
- razvijanje svijesti o pripadnosti Bosni i Hercegovini i spoznaje o individualnoj odgovornosti u demokratiji;
- predanost vrijednostima kao što su pravda, sloboda, jednakost.

## **DIDAKTIČKO-METODIČKA UPUTA ZA REALIZACIJU PROGRAMA**

Metodologija i tehnologija rada je koncipirana u svim predviđenim udžbenicima, priručnicima, radnim sveskama i slično. Neophodno je raditi pripreme i inovirati ih.

Nastavnici treba da rade na razvijanju:

- Intelektualnih sposobnosti učenika,
- Korištenja intelektualnih sposobnosti učenika pri analizi,
- Uključivanje učenika u diskusiju u razredu,
- Djelotvorne pozitivne strategije u provjeravanju postignuća učenika.
- Način ocjenjivanja ne treba biti klasičan i tradicionalan, jer ni organizacija nastave nije takva. Obzirom da se radi o timskom radu, interaktivnoj metodi učenja, nastavnik treba na jednostavan način vrednovati svakog učenika na osnovu nekoliko kriterija:
- Mogućnost identifikacije osnovnih ideja i koncepata, te principa (načina na koji su ti globalni pojmovi primjenjuju u praksi)
- Iskazan nivo razumjevanja sadržaja – od sposobnosti identifikacije pa sve do složene sposobnosti analize i korištenja principa na svakodnevnim životnim situacijama
- aktivnost učešća u grupi
- Interakcija sa drugim učenicima u razredu i izvan učionice, zainteresovanost za vrijeme rada
- Izrada referata, eseja, ilustracija, praćenje događaja iz javne sfere izvan

nastavnog procesa

- Vještine/sposobnosti (tolerancija, objektivnost, razumjevanje različitih pristupa i stanovišta, drugačijih potreba itd.)

Ocjene treba dati javno, uz obrazloženje svake ocjene, jer samo tako učenik može imati motiva za postizanjem boljih rezultata. Koristiti grupno i samoocjenjivanje, ili formirati grupe učenika koje će, uz nastavnika, ocjenjivati rad kolega.

**Profil i stručna sprema nastavnika za realizaciju programa:**

1. Nastavnici koji su završili obuku za sadržaje iz ovog predmeta iz programa Civitasa Bosne i Hercegovine i koji posjeduju Civitasov certifikat o završenoj obuci (nastavnici koji trenutno realiziraju nastavu iz predmeta Građansko obrazovanje)
2. Nastavnici sa završenim nastavničkim fakultetom društvenog smjera
3. Nastavnici sa završenim ostalim fakultetima društvenog smjera, uz položenu pedagoško-psihološku grupu predmeta.